

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Staatssteun & Staatssteun en de crisis

Lieneke de Jong-Goris
Coördinatiepunt Staatssteun
Decentrale Overheden

Overhedendag
13 oktober 2009

Inhoud

- Staatssteun in Nederland
- Toelichting staatssteun
- Staatssteun tijdens de crisis
- Het Nationaal Kader voor beperkte steun
- Contactinformatie.

Staatssteun in Nederland

- Voor Europese Commissie is de lidstaat (PV) het aanspreekpunt
- In Nederland: elk ministerie regelt eigen staatssteunzaken
- Coördinatiepunt staatssteun decentrale overheden
- Taken:
 - Coördinatie en begeleiding van staatssteunzaken van decentrale overheden bij de Europese Commissie
 - Advies en voorlichting aan decentrale overheden

Staatssteun

- EG-Verdrag (primair recht); art. 87 en 88.
 - Definitie staatssteun en meldingsplicht
 - Staatssteun is in principe verboden. EC kan staatssteun verenigbaar verklaren (meldingsplicht).
- In diverse Verordeningen, Mededelingen en Richtsnoeren maar ook jurisprudentie en beschikkingen (secundair recht):
 - Wanneer is staatssteun (op voorhand) verenigbaar
 - Wanneer is maatregel geen staatssteun

Staatssteun

Artikel 87 lid 1 EG-Verdrag:

“Behoudens de afwijkingen waarin dit Verdrag voorziet, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.”

Staatssteun

Uit definitie van art. 87, lid 1, volgen 5 (4) criteria:

1. Het gaat om een *met staatsmiddelen bekostigd* voordeel
2. Er is sprake van een *voordeel* aan een *onderneming* dat deze niet langs normale commerciële weg zou hebben verkregen
3. Er is sprake van een *selectief* voordeel
4. Het voordeel moet de *mededinging* (dreigen te) *vervals*en
5. Het voordeel moet een *ongunstig effect* hebben op het *handelsverkeer* tussen de lidstaten

Criterion 1: publiek geld

Steun door staat verleend of met staatsmiddelen bekostigd:

- Staten: ook decentrale overheden en door de staat gedomineerde bedrijven
- 'U-bocht' via aparte rechtspersoon biedt geen soelaas (publiek geld kan privaat geld zelfs 'besmetten')
- Staatsmiddelen: doen van uitgaven én mislopen van inkomsten

Criterion 2: steun aan bepaalde ondernemingen

Steun komt ten goede aan een *onderneming*:

- Onderneming: elke eenheid die een *economische activiteit* uitoefent, ongeacht rechtsvorm of financieringswijze (winstoogmerk doet niet ter zake).
- Economische activiteit: het aanbieden van goederen of diensten op een bepaalde markt.

Selectief voordeel:

- Slechts beschikbaar voor 1 of bepaalde ondernemingen
- algemene steunmaatregel is geen staatssteun

Criterion 3: voordeel van niet-marktconforme aard

Voordeel die onderneming niet langs commerciële weg verkregen zou hebben:

- Soorten steun; niet alleen subsidies, maar ook bijv.:
 - Belastingenverlagingen, niet-marktconforme leningen
 - Verkoop, verhuur van grond tegen lagere prijs

- Geen staatssteun, want geen voordeel:
 - 'Market economy investor principle'
 - Dienst van algemeen economisch belang
 - Marktconforme betaling voor een prestatie (overheidsopdracht)

Criterion 4: vervalsing mededinging

(Dreigende) vervalsing van de mededinging:

- Zijn er particuliere partijen die hetzelfde (kunnen) aanbieden?
- Overheidstaak / -prerogatief / niet-geliberaliseerde markt: voldoet niet aan dit criterium

Criterion 5: ongunstige beïnvloeding handel

Ongunstige beïnvloeding van de tussenstaatse handel:

- *Evident* lokale activiteit voldoet niet aan dit criterium
 - Zwembad Dorsten (lokale bezoekers), Nederlandse jachthavens (lokale markt ligplaatsen)

- Er wordt snel aan dit criterium voldaan
- potentiële invloed is voldoende

- Voldaan aan alle criteria? -> staatssteun -> melden bij EC
- EC kan verenigbaar verklaren op grond van uitzonderingen in art. 87 lid 2 en 3 EG-Verdrag (uitgelegd in richtsnoeren, verordeningen)
- Vrijstellingen: geen meldingsplicht, wel kennisgeving en rapportage
- De minimis \neq staatssteun (tot € 200.000, voldoet niet aan criterium 5)
- EC tijdens crisis in Tijdelijke Kaderregeling uiteengezet hoe EC staatssteunregels handhaaft tijdens crisis

Staatssteun in richtsnoeren, verordeningen

EC zet in richtsnoeren, verordeningen uiteen:

- Welke steunsoorten geen staatssteun zijn
 - De minimis Verordening, Mededeling grondverkoop, Mededeling garanties, belastingen, ...
 - En als wél staatssteun: wat te doen (melden).
- Welke steunsoorten vrijgesteld zijn van volledige melding
 - Groepsvrijstellingsverordening (investeringssteun, milieusteun, etc.)
 - Landbouw MKB-vrijstellingsverordening, Visserij vrijstellingsverordening
- Welke categorieën staatssteun onder welke voorwaarden goedgekeurd kunnen worden
 - Milieusteun, Landbouwsteun, O&O&I, Risicokapitaal

Staatssteun in richtsnoeren, verordeningen

Als staatssteun niet aan één of meer richtsnoeren, verordeningen voldoet:

- Eventueel goedkeuring rechtstreeks onder art. 87, of
- De steun is niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt = niet toegestaan

Staatssteun tijdens crisis

Tijdelijke kaderregeling Europese Commissie:

- Wat is er al mogelijk aan staatssteun?
(diverse 'sectoren'; bestaande regelingen)
- Welke nieuwe mogelijkheden staat EC toe tijdens de crisis:
 - Beperkte steun tot € 500.000 (voorheen alleen de minimis)
 - Ruimere garantiemogelijkheden
 - Ruimere rentesubsidiemogelijkheden
 - Steun voor groene producten
 - Ruimere risicokapitaalmogelijkheden
- Op welke wijze kunnen maxima voor steun wel of niet gecumuleerd?
- Vereenvoudiging van bepaalde regels/procedures

Nationaal Kader: totstandkoming en doel

- 'Nederlands nationaal kader voor het tijdelijk verlenen van beperkte steunbedragen'.
- Goedgekeurd door de Commissie op 1 april 2009.
- Wel degelijk meldingsplichtige staatssteun, snelle goedkeuring als is voldaan aan de Communautaire Kaderregeling.
- Nationaal kader voorkomt meldingsprocedure voor decentrale crisissteunregelingen, maar u bent nog niet van Brussel af.

Nationaal Kader: toepassingsvoorwaarden

- De te steunen onderneming mocht op 1 juli 2008 nog niet in moeilijkheden zijn.
- Daarna moeilijkheden a.g.v. kredietcrisis (zeer breed; vrijwel elke sector/onderneming)
- Steun voor alle ondernemingen in alle sectoren in Nederland.
- Uitsluitend transparante steun (zie art. 5 AGVV).
- Visserij, landbouwproductie en export zijn uitgezonderd.
- Steunverlening is mogelijk tot en met 31 december 2010.

Nationaal Kader: toepassingsvoorwaarden

- Cumulatie met de minimis-steun boven drempel is niet toegestaan; de minimis-steun plus beperkte steun mag *in totaal* de € 500.000 niet overschrijden.
- De steunverlenende overheid moet voordat de steun verleend wordt een verklaring van de te steunen onderneming ontvangen.
Inhoud:
 - overzicht van alle ontvangen de minimis- en beperkte steun;
 - informatie waaruit blijkt dat de onderneming op 1 juli 2008 niet in moeilijkheden was.
- Steun mag pas worden verstrekt als de steunverlenende overheid er zeker van is dat het totale steunbedrag tussen 1/1/2008 en 31/12/2010 de € 500.000 niet overschrijdt.

Nationaal Kader: toepassingsvoorwaarden

- Informatie over de steunverlening moet gedurende 10 jaar worden bewaard ('gedetailleerde dossiers', pt. 6 TCK).
- Meld gebruik van het Nationaal Kader bij het Coördinatiepunt, in verband met de monitoring- en verslagleggingsverplichtingen.
- Het Coördinatiepunt verzamelt de benodigde gegevens, en neemt voor verslaglegging contact op met de steunverlenende overheden.
- **Tip:** bekijk de voorwaarden in het Nationaal Kader en de Tijdelijke Communautaire Kaderregeling. Let bij de TCK met name op onderdelen 4.2, 4.7 en 6.

Casus

Tijdelijke stimuleringsregeling woningbouw

- Subsidie van VROM aan gemeenten (geen staatssteun)
- Gemeenten subsidiëren woningbouwprojecten: gemeente moet staatssteuntoets doen:
 - Marktconforme lening, openbare infrastructuur: geen staatssteun
 - Koperssubsidie: geen staatssteun (als onvoorwaardelijk; niet gericht op één bouwproject)
 - Subsidie aan bouwbedrijf om kosten te drukken: staatssteun. Moeilijk goed te keuren. Advies: max € 500.000, onder Nationaal Kader

Meer informatie

- Coördinatiepunt Staatssteun Decentrale Overheden

070 426 6618 (Lieneke de Jong - Goris)

070 426 8218 (Robert-Jan van Lotringen)

coördinatiepuntstaatssteun@minbzk.nl

www.minbzk.nl/staatssteun

- Kenniscentrum Europa decentraal

www.europadecentraal.nl

www.europadecentraal.nl/menu/965/Financiële_crisis.html

Meer informatie

➤ DG Concurrentie

http://ec.europa.eu/comm/competition/index_nl.html

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html